

בית הספר בבית השיטה 1942-1992 חמישים שנה של יצירה משותפת

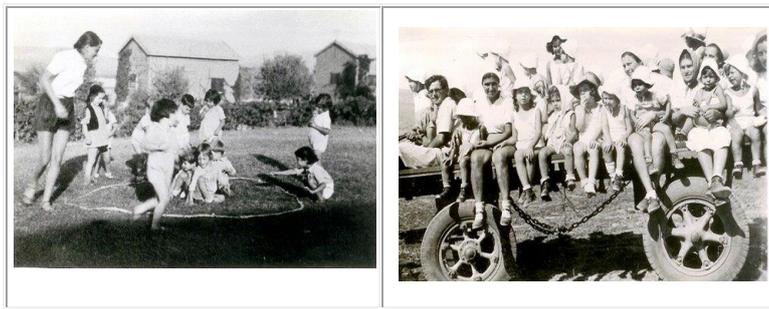

פרקים בתולדות ילדותנו - מסע בזמן (מתוך הנכתב בעלון הקבוצה ובספר "עמודי השיטה")

26.2.41

הוחלט לפתוח את בית-הספר שלנו בסתיו.

1942-1941

בשמחת תורה תש"ב – יש כתה א'
"חג הבר מצווה לקבוצה (1928-1941), התמזג
השנה עם כניסת ילדינו הראשונים לעולה של
תורה. הייתה בלב כולם הרגשה: עולה על במת
חיינו הדור החדש".

אלינקה אלף, עם סיום שנת הלימודים הראשונה,
כתה א' 1942 כותב:

עוני: תנאי העבודה היו קשים, הדירה בלתי נוחה,
בכתה א' אי אפשר ללמד בימי גשם, או חמסין. חסר ריהוט, לדוגמה: הילדים אכלו על שולחן גבוה מקומתם,
צפופים על ספסלים. סכין אחד לכל שמונה ילדים. חוסר ציוד בסיסי. חסרים משחקים. אני מרגיש מחסור
בהכשרתי להוראה. הרבה מהנעשה בבית הספר הוא בבחינת מעשה בראשית ו"כל התחלה קשה". בחלק גדול
מהקשיים יש להאשים את עונינו.

1943-1942

הפלמ"ח מגיע ומאז ועד מלחמת השחרור, יש בדרך קבע מחלקת פלמ"ח בבית השיטה. המחלקה הראשונה
שוכנה בארנבייה

שפנייה) הנטושה. ילדינו בני השש-שבע מסתופפים בשפנייה ובאוהלי פלמ"ח.

1943

נולד הילד ה-100 (יהודה מזרחי) בסוף השנה יש לנו 119 ילדים.

1947

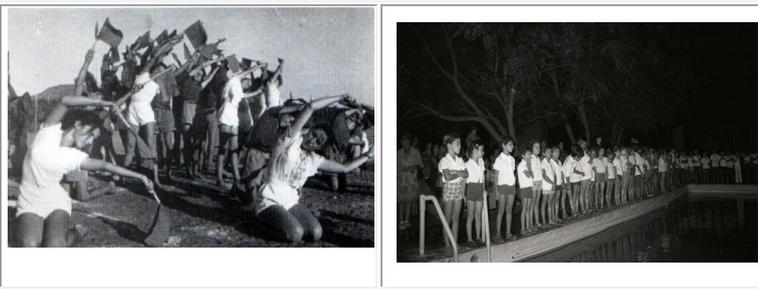
מחליטים על הקמת בתים כוללים לבית הספר, וחודשים אחדים לאחר מכן מונחת אבן פינה לשני הבתים הכוללים הראשונים – "הבתים ההולנדים", על שם חוה ורי כהן – 21.1.47 הישוב מונה – 306 חברים ומועמדים, 332 ילדי חברים, וסך הכל 843 נפש.

קבוצת "אלון" כבר בכתה ט' -והיא נשאתר ללמוד בבית, לאחר דיון נוקב אם "כל כפר קטן צריך גימנסיה". עוד בראשית השנה יצאה מבין נערי בית השיטה יוזמה לארגון חברות הילדים מכל הקיבוצים. באווירת הפילוג נתקל הדבר בחשד מצד שני הזרמים גם יחד, אבל היוזמה לא פסקה. ועדת החינוך של הקיבוץ המאוחד קראה בסוף שנת הלימודים לעצרת נוער בגבעת ברנר. המארגן והמפקד: אריה בן גוריון. חברת הילדים של בית השיטה הופיעה בה במלוא כוחה, וקיבלה כציון לשבח את דגל העצרת. כאן קמה הוועדה היוזמת להקמת "חטיבת בני הקיבוץ", ובמרכזה הנערים שלנו, בני כתי י'. ילדינו מכינים ריקודים שלמדו מדיתה פרח זכו לשבחים.

נובמבר 1951

הפילוג היה לעובדה. חברי איחוד הקיבוצים מודיעים כי החליטו לעבור לאיילת השחר, ומבצעים את החלטתם ללא דיחוי (נובמבר 1951).

עברו 90 חברים ומועמדים. 7 הורים, 116 ילדים.

1952

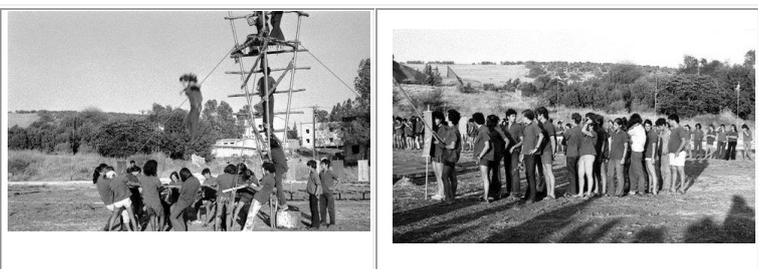
הקמת "חטיבת בני הקיבוץ המאוחד", בסוכות תשי"ב (1951) היוזמה באה מתלמידי "אלון" ו"אורן". עזריה אלון ואריה בן גוריון – בין היוזמים והמקימים.

1953

מאורע השנה – בית ספר מלא, על כל כיתותיו, עד י"ב:

קבוצת "אלון", בכורי הבנים של בית השיטה, מסיימים את בית הספר המקומי.

מחזור א' – כיתת "אלון" א' עד י"ב:

1942 כתה א'. אלינקה אלף, סוכות תש"ב

1943 כתה ב'. אלינקה אלף

1944 כתה ג'. אלינקה אלף

1945 כתה ד'. אלינקה אלף

1946 – כתה ה'. אריה בן גוריון

מחנה בית אורן (השתתפו כיתות א' עד ה'). ייסוד חברת הילדים

1947 כתה ו'. אריה בן גוריון

עליה לתנועה ובר מצווה ראשון (15.47) – מחנה שדות ים

1948 כתה ז' אריה בן גוריון / מחנה אלונים

1949 כתה ח' חנה כרמי

1950 כתה ט' אריה בן גוריון / שבוע בבית ג'אן בחופש הגדול (עם עזריה אלון ואריה)

1951 כתה י'. עזריה אלון

1952 כתה יא'. בנימין גלעד

עצרת החטיבה הארצי הראשון (13.7.51) / הפילוג.

1953 כתה יב'. עזריה אלון

מסיבת סיום בית הספר וקבלה לחברות.

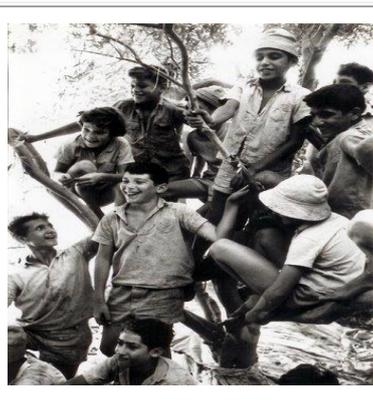

כתת "אלון" מחזור א' מתקבלת לחברות

חג היה לבית הזה, כי בערב אושרו כ"ג בניו לחברות ואושרה הוודאות בהמשכיות הבית הזה, כי רק עם הצטרף בן לאביו, בת לאימה, נער לחבריו הבוגרים – יש עתיד לכל אשר פעלנו עד הנה, יש המשך, דור אחרי דור אחריו.

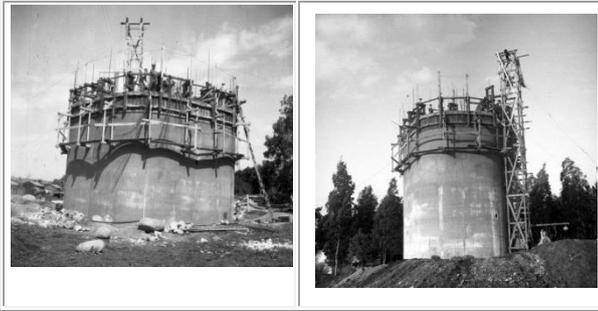
חג כ"ה המחזוריים / אריה בן גוריון

בחג הביכורים תשל"ח 1978, חג מתן תורה – מצינת בית השיטה את חג ביכורי כ"ה מחזוריה שלמדו תורה, בחברה זו, על אדמה זו, בנוף זה. הגלבוץ יעיד בנו, שהיינו מעשה בראשית. קורות 37 השנים של בית הספר המקומי מלמדים, שהחלומות לא בגדו, והמציאות הפתיעה והייתה עשירה ואיתנה מן החלום. נניף בחדווה את ביכורינו, ונברך על טנא, שהחל מתמלא משנת 1953, מראשית ביכורי קבוצת "אלון" ועד מחזור "אילנות". זכינו שסיימו את בית ספרנו 583 תלמידים, בתוכם 180 אלה הקרויים "ילדי חוץ", ש-45 מהם הפכו לילדי פנים, יחד עם 82 בני זוג – וכל אלה מרכיבים את אילן היוחסין הקיבוצי, הקרוי בית השיטה.

1953, מראשית ביכורי קבוצת "אלון" ועד מחזור "אילנות". זכינו שסיימו את בית ספרנו 583 תלמידים, בתוכם 180 אלה הקרויים "ילדי חוץ", ש-45 מהם הפכו לילדי פנים, יחד עם 82 בני זוג – וכל אלה מרכיבים את אילן היוחסין הקיבוצי, הקרוי בית השיטה.

1980

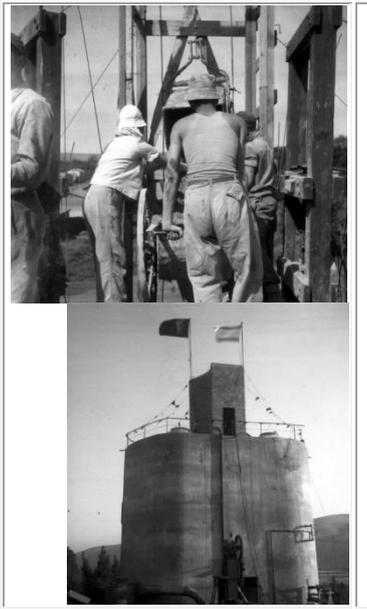

בית הספר פותח את השנה עם 355 תלמידים. שמה של כיתה ב' החדשה "אשל". בית הספר הוא הענף הגדול במשק, מספר העובדים בו רב ממספר העובדים בזיתיה בשיא העונה: חמישים וארבעה מורים ועובדי מוסדות בית הספר וארבע עשרה מטפלות. לאלה נוסף שישה מדריכים – חברים!

1985

הצבעה ברפרנדום הוחלט (ברוב קטן ביותר) על לינה משפחתית. בנים רבים המסיימים את שירותם בצה"ל, נכנסים ויוצאים, מי לחו"ל ומי לעיר. החוזרים הביתה מעטים. ספורים הבנים המציעים את מועמדותם.

1989

מספר התלמידים: 330, כולל 18 בכיתה האמריקאית ו-26 תלמידים מהחוץ. מורים וחברים – 41, מורים שכירים – 13, סך כל עובדי בית הספר 80. 20.10.89 – לקראת דיוני האסיפה על המעבר לבית ספר אזורי, נערכו סיורים להורים בארבעה בתי ספר באזור.

1992

השנה מונה בית ספרנו בכיתות א'-ב, סך הכל 285 תלמידים (כולל 12 תלמידים מרוסיה, ועוד 12 בכיתה האמריקאית + 18 ילדי חוץ). בכיתה א' – 26 ילדים, מספר תלמידים גבוה כזה הוא אחרון על פי התצפיות לעתיד.

ירידה משמעותית במצבת מורי בית השיטה: 12 מורים שלנו הפסיקו עבודתם. אין הצטרפות מורים חדשים שלנו. מתוך 12 מחנכים כבר מחליפים 6 מחנכים שכירים.

פתיחת לימודי השחר לעובדי ביה"ס. הנושאים הנלמדים: הקיבוץ; יהדות וחילוניות. זמן הלימוד ב- 5:30 בבוקר יום שישי.

הרהורים בדרך-מחנכים ותלמידים כותבים

לחפש דרכי חינוך התואמות את האידאה / חנה כרמי

כמו שמפעלנו לא ייתכן בלי אידאה ורעיון מנחה, בלי חזון המלווה אותנו תמיד, כך גם מפעל החינוך לא יתכן בלי חזון חינוכי. אנו מוכרחים לברר לעצמנו מהו הטיפוס האנושי שאנו רוצים לראות בילדינו. כידוע, יש בקיבוץ שיטות שונות ולבטים רבים בעניין החינוך. השיטה קובעת את צורת החיים של הילדים: בית, בכיתה, במשק. מה יחסם לעבודה, כיצד הם לומדים, האם מתוך עניין ורצון, או כגזרה מהשמים?

החשבון לא נגמר / בנימין גלעד

... עניין ההכרה יטושטש במשך השנים. וישאר רק האמוציונלי. "אני" קשור למשק דרך חבריו, סדר היום ודרך חייו עם כל החולשות, ולא דרך הקשר התנועתי-רעיוני. זוהי הרגשתו של כל הדור השני במשק, והיא תתחזק בדור השלישי... הרבה שנים קיבוצינו הנו במצב של פלוס ומינוס אותו מספר נפשות. אין טעם לנפנף בדגל של דרך להמונים, למרות שאנו או מייסדי הקיבוץ חשבו כך פעם.

הגידול הוא רק פנימי. צורת חיינו הצדיקה עצמה מבחינה הומנית. אל נתיימר להיות משני – עולם. איננו בנויים לזה. זאת יש להציב כעיקרון מנחה.

אל ארץ הסוד

כי נגע הברזל אל הגזע
ויאסף גופו אל צלו
ושורשו אל סבכו
ואדמתו סביב.
בישר ועיקש וניפתל
וביד חרוצים כבדה
הוא חצב אמונה על לוח.
לא נטל סודות עמו
בלכתו, נמהר אך הפעם,
אל ארץ הסוד.

יוסף שריג

על החינוך המשותף באדיבות פרופ. עוז אלמוג ואתר אנשים בישראל

חברת הילדים – חוויה מחנכת / יוסי אסף

חברת הילדים הייתה תמיד הפן השני של המערכת החינוכית שלנו. אינני זוכר שאי פעם היה לנו שולחן ערוך פדגוגי, תורה כתובה, ובכל זאת, היה כמעט מובן מאיליו שהפעילות החברתית שוות ערך ואפילו שווה יותר מההישג הלימודי גרידא. האוריינטציה החינוכית שלנו היתה פשוטה וברורה: ככל שהפרט יתרום יותר לקבוצתו, כך יגדל ויעמיק, כי הכלל שהוא נותן, בסופו של חשבון, את טעם הקיום לפרט. לכן יש ללחום כנגד אגואיזם ולעיתים אף כנגד אינדיבידואליזם. ההנחה הזו היתה כמובן תשתית של "האני מאמין של הקיבוץ".

סיפורה של קבוצת אלון, הוקרא בכנס "אלון" – 11/1996

כשהתחלנו לחשוב את הכנס הזה לא נעדר גם חשש: לא השכלנו לשמור על הקשר במיסגרת זו משך חמישים שנה, וזה פרק זמן ארוך פי כמה מפרק-הזמן בו חיינו יחד במיסגרת קבוצת "אלון". כל אחד נושא עימו את המשא האישי שלו ומביא איתו את כל שחוה, יצר ואף איבד משך השנים, האם לא

יהיה משהו מלאכותי במיפגש?
אנו זוכרים חברים יקרים שהיו, ותמיד יהיו, חלק מחיינו – יהושע וכופכף זיכרם לברכה,
ומורינו – אלינקה, דוד אלף, ארנסט, חנה כרמי, בנימין גלעד, אברהם הקש,
אריה, רינה ועוד רבים שהטביעו בנו חותמם.
לעזריה – המדריך והמחנך – שעוד לא נס ליחו ועוד כוחו בעטו – נאחל עוד
שנים רבות של בריאות ויצירה.
כמו שנאמר – מוטב מאוחד מאשר... חיינו לא תמיד מְזמנים לנו סיבה
למסיבה, אז הבה נהפוך את המיפגש הזה לסיבה טובה!

שורשיה של קבוצת "אלון" כאן, במעיין חרוד (מה שהיה

קרוי בשנות ילדותנו – "עין-חרוד למטה"). בין השנים 34-36 נולדו –
כל אחת בתורה, שש הבנות הראשונות – נורית, תמר, נעמי, ניצה, שולה,
דרורה ולבסוף הופיע גם גדעון שהציל את כבודו של המין הגברי, שלאורך
שנים רבות היה מיעוט מבוטל בממלכת הבנות.

במאורעות 36, כאשר היו יורים עלינו בלילות מהגלבוע, יצאנו לגלות של כחצי
שנה לעין-חרוד. הורינו היו באים לבקר אותנו בערב, לאחר יום העבודה. סידור
זה נמשך עד שעלינו לבית-השיטה ושוכנו אחר כבוד בבית הראשון והיחיד
שניבנה אז – בניין א' – שהכיל גם את מחסן הנשק.
בתקופה זו הצטרפה אלינו חנה'לה – הראשונה מבינינו שלא נולדה בארץ,
והשמועה אומרת שעשתה את דרכה אלינו בתוך סלסלה.

בשנת 38 הסתיימה בניית הגן החדש – לימים גן ב' וכיום בית הפיקוס. כל
אחד מאיתנו קיבל לידינו את צרור בגדיו ובטיסה עשינו את הדרך אל הארמון
החדש.

הפעילות בגן ומחוצה לו הייתה יוצאת מגדר הרגיל. תחת שרביטן של שולה,
הגננת הראשונה, ואח"כ של ברכה אשכנזי ואירמה – עשינו חיל, ולפי
הדיווחים הפדגוגיים ששרדו מאז לא היה בינינו אף מפגר והתפתחות
האינטלקטואלית כבר הייתה אז בסיס לתצפיות ומחקרים ומסקנות פדגוגיות
(ראה יומנה של ברכה ודיווחי ו.חינוך ב"יומן" של אז).
בתקופה זו הצטרפו אלינו עוזי מניס ועמליה קהתי, שנטשו עם הזמן, ומיכאל
שהגיע מגרמניה ומהר מאוד התבולל בינינו עד לבלי הכר.

שנת 42 – לאחר שהתאפקנו מספיק (חלקנו כבר הגיע לגיל 7½) – נפתחה
סו"ס כיתה א' בביה"ס שלנו והיא מונה 11 תלמידים.
ערב קודם הייתה בחדה"א מסיבה אדירה. בצד הדברים החשובים שנאמרו
בה, אנו מצידנו העלינו הצגה שנושאה: פרידת ילדי הגן העולים לביה"ס
מהצעצועים שלהם שנישארים בגן. הייתה שירה ושמחה גדולה והעיקר –
ארוחה חגיגית, כזו שרק לעיתים רחוקות זכרנו כמוה. למחרת צעדנו בגאווה
רבה לכיתה, שהייתה בצריף ע"י הרפת, כל אחד התיישב במקומו ומצא
במגירה קלמר עץ משובץ צדף – מתנת חברינו הנהגים בצבא הבריטי שעבדו
בקו ארץ ישראל – סוריה. כל החברים צפו בנו מבחוץ, דרך החלונות הרבים.
משם המשיך המיצעד לבית שלנו – אחד מ"בנייני הנוער" שהוצמד אליו מיבנה
פח לשירותים ומיקלחת. מנקודה זו כבר התקשינו לזכור את אין-סוף הבתים
בהם התגוררנו משך שנותינו בביה"ס.
המחנך שלנו מעתה ולארבע השנים הבאות הוא אלינקה. בשכונתנו היו

פירמידות שקי-התבואה והשבילים הצרים שביניהן. לשם יצאנו לשחק בהפסקות ושם גם לא הייתה אפשרות לאתר אותנו במבוכים הצרים, כך שהמישחק הסתיים כאשר חשנו שהגיע הזמן לארוחת הצהריים. הלימודים היו משולבים בהסתכלות, לימוד הסביבה הקרובה והרחוקה, הטבע. הייתה התעמלות בוקר, הייתה עבודה במשק – יום יום אחה"צ ובחופשים, והיו גם אימונים. כְּכִיתָה זו הצטרף אלינו אלי, ובזכותו גם נוגה – כלבתנו המיתולוגית.

ב"בקבוצה" מ-7.7.42 כתב אלינקה:

"אצלנו ביה"ס הוא גם בית-לימוד ובית-חינוך, גם בית וגם סביבה מעמדית. התלמיד הוא חבר שלנו בעתיד. רחוק אני מלהעיד שהגעתי לשלימות בעבודה בביה"ס, אבל נתייצבה לי דעתי שזאת הדרך: לחיות איתם ולא ללמדם גרידא, להרגילם במידות ובמינהגים, באוכל ובמישחק, בעבודה ובשיחה. ב"שיחת השבוע" ביום שישי אחה"צ זוכרים את אירועי השבוע, תורמים לקה"ל ומבררים ריבים ומעשים לא הוגנים, חושבים על השבוע הבא וקוראים מ"דבר לילדים". לאחר מכן עוברים לקבלת-שבת. צריך הכיתה לזהט בקייץ וחדיר למים בחורף. בגלל מצב העבודה והביטחון לא הצלחנו להוציא לפועל את מסיבת סיום שנה"ל שהילדים התכוננו אליה ועמלו בשקידה..."

לעומת דברים אלה כותב זאב מיינרט:

"בניסיון לבנות ב"ס כפרי הודגש יותר מדי הצד של החוויה הבלתי אמצעית של הטבע ואוצרותיו. נדמה לי שהדגשת יתר זו של חיי הטבע המקיפים, אשר בין כה משפיעים באלפי נימים על נפש ילדינו, אסור שתהיה על חשבון החלק הלימודי של החינוך. מישקנו אינו משק של גורן ומורג אלא משק של זבל כימי ומכונות וחשבון, והילד שלנו מלבד עיניים פקוחות צריך להתחנך חינוך מובהק של מוח פתוח ומפותח ושל מישמעת פנימית ויכולת לעבודה תכליתית ויעילה..."

ב-3.7.42 כתב אלינקה:

אתמול בבוקר, אחרי שיחת הקבוצה בשאלות ביטחון, הייתה לנו שיחה בביה"ס. סיפרתי להם שהיססנו אם לגלות להם שהגרמנים התגברו על האנגלים וכבשו חלק ממצריים, כי לא ידענו אם הילדים יוכלו לעזור לנו. סיפרתי להם על מלחמת גדעון, שמעט אנשים אמיצים ומאומנים עבדו יחד לפי הפקודה, ניצחו את המידיינים הרבים שהתבלבלו ולא שמעו למפקדיהם. הילדים דרשו שישתפום באימונים, שילמדו אותם לירות היטב ברובים, כי אחרת לא יהיו רגילים כשהיו גדולים. דיברנו על זמן החופש, המתחיל עיכשיו, שלא יוכלו לטפל בהם ושהם יצטרכו להתרגל לקום במהירות ולעזור, אולי גם להילחם. השיחה הייתה מתוחה. סיכמנו שנתחיל לעשות תרגילים לקימה מהירה, קליעת אבנים בדיוק למטרה, והתאמנו ברובים קטנים. כמו כן נלמד להתגבר על חום וצימאון וכו'.

את השנה חתמנו במחנה קייץ, ביחד עם בני כיתת "אורן" לעתיד, בעתלית.

בכיתה ב' הצטרפו אלינו יעקב וצביקה (ואולי גם אביגדור). כתב אלינקה ב"בקבוצה" 11.9.42:

"לפני שבוע התחילה שנה"ל בכיתה ב'. בנגריה עוד לא גמרו את השולחנות והכיסאות ואנחנו מתכנסים בכיתה קְּבִיב לְשֹׁלְחַן עגול על גבי שני ספסלים

ארוכים (הריהוט מאשתקד משמש כעת בחדר-האוכל שלנו).
בשבוע הראשון עסקנו בסידורים שונים בכיתה, הכשרת שטחי הנוי והירקות,
סידורים לכלי-גינה, לעבודה בחומר, סיכומי מאורעות ויומני החופש...
... במשך השבוע הספקנו להתרחץ באסי, להוציא גזר בגן הגדול, לקבל
אורחים – ילדי ביה"ס משדה-נחום, לשמוע את ברכה צפירה ולשיר איתה
ועכשיו מתכוננים לקבלת פני השנה החדשה..."

**בכיתה ד' – שנת 1945 – הצטרפו אלינו צילה – הראשונה
מבין פליטי השואה - ויהושע ודני שעשו את דרכם אלינו
ברגל, בגניבת הגבול מסוריה.**

ארבע השנים הראשונות בביה"ס היו מאוד משמעותיות
עבורנו: למדנו (לא קשה במיוחד), בין היתר – מוסיקה עם
ארנסט, ציור עם דוד אלף, עבודת-יד עם רחל ארגוב,
תפירה וריקמה עם אמא כהן ונחמה אבן-נור, הבנות למדו
נגרות אצל ברוך ינאי והבנים עם נעמי למדו מסגרות אצל
קותי.

עבדנו כל יום אחה"צ במשק ובבתי-הילדים (גם הבנים,
ולא לשכוח – היינו אז תלמידי כיתות א-ד'!). כבר אז
בלינו חצי מהחופש הגדול במסיק, בפיקודו של צבי תמרי.

סיום כיתה ד' היה גם הפרידה מהכיתה בצריף, והוא בא
לביטוי בפיזמון הידוע, פרי עבודת צוות:

שלוש שנים חלפו עברו	בקיר ובריצפה
סדקים	שלום, שלום לך ישנה
עלינו שם בצריף	נהר שוטף
בחוץ	בך עצב גם שימחה
היו לנו שם ארנבות	בחורף ים בקייץ חם
בחדר טוב	עכשיו סוף סוף
וגם גינה סביב.	קשה להיות חרוץ.
ברכה.	נראָה טובה,

אגב "נהר שוטף בחוץ" – זכור לנו חורף שביתנו הופקע לטובת מישהו ולנו
אצל ההורים. היה חורף גשום, מידרכות או מגפיים לא היו, תעלות מים
שוצפים חסמו את דרכנו אל הכיתה. אלינקה רתם זוג פרדות לעגלה, עבר
מחדר לחדר ואסף אותנו לכיתה...

בסיום כיתה ד' ליוותה אותנו הצגה – פרי עטו של אלינקה ובליווי מוסיקלי של
ארנסט. כל בוקר התחלנו את היום בישיבה על השולחנות ובשינון הקטעים
החדשים אותם כתב אלינקה בלילה הקודם. ההצגה הייתה ביטוי לתקופה בה

הגיעו לארץ ואלינו הילדים מהגולה וניסיוננו לקלוט אותם באהבה. העלינו את ההצגה במסיבת סיום שנה"ל על בימת חדר-התרבות שעל הדשא ושמה הלך לפניו עד שהוזמנו לשדרה ב"קול ירושלים" דאז. בזכות הזמנה זו זכינו גם בטיול מרשים בירושלים.

שנת 1946 – כיתה ה' – חווינו זעזוע ששינה את מושגינו על החיים: מידי הרחומות של אלינקה עברנו לאחריותו של אריה בן-גוריון, למשך שנתיים תמימות. באחת הפכנו מסתם גדולים לבוגרים – עם כל המחוייבויות המשתמעות מכך. בתקופה זו הצטרפו אלינו חיה רוטנברג, אברהם פורמן, זאב ואלכס. התחלנו ללמוד אנגלית עם רינה. אחת לשבוע עבד כל אחד בענף הקבוע שלו מהבוקר עד עשר והשעות שלאחר מכן בכיתה היו מוקדשות לקריאה בספרות מיקצועית על הענף ולפגישה עם רכזי ענפים. בסיום השנה התקיים מחנה קייץ בבית-אורן והוקמה חברת-הילדים.

שנים 47 – 1948 כיתות ו' – ז' – ח' - הכרזת המדינה. אריה מכניס את הרדיו הראשון לכיתה. אנו חיים את מלחמת העצמאות, משתלבים כקשרים בין העמדות, לומדים עזרה ראשונה עם דן כרמל ואיתות מורס ודגלים עם דב היינמן. מתאמנים בנשק ובשדאות עם שמריה שושני ועם אחיה. שנת בר-מיצווה מסתיימת בהצגת "המקושש" ו"בן סורר ומורה" בניצוחו של יצחק צבי ממעוז, במסיבה מרשימה בחדר-האוכל ולמחרת – האחד במאי – בביקור השערורייתי בבית-הכנסת בכפר-יחזקאל, אצל ידידנו הרב סבא למברסקי שבא להטעימנו מטעמי המיקרא. בשנה זו הצטרפנו לנוער-העובד ומדריכנו הנערץ היה מוניה. הצטרף אלינו צבי ישורון, שלזמן קצר ריכז אליו את כל תשומת הלב בגלל הכיפה שחבש, ומרגע שהסיר את הכיפה הושלמה טמיעתו בתוכנו. לאחר שנתיים עם אריה מרפים את המתח עם חנה כרמי. בשנה זו גם לא

הייתה לנו מטפלת. כל חצי שנה מילאה את התפקיד בת אחרת מהכיתה. עד כמה שזה נראה נורא ממרחק השנים – זה כנראה היה לא כל כך נורא. המשכנו בשיגרת חיינו ואפילו קלטנו את חנוך, אשר בתחילה עשה כמה תרגילי נסיגה, אך לבסוף, למזלנו הרב, החליט להישאר, ואת אסף, שמהר מאוד מגלה שאנחנו איננו בדיוק לטעמו, אך למרות הכל מחזיק מעמד. עכשיו עזריה הוא המדריך שלנו, וזה כבר ממש לא מוניה. בסוף כיתה ח' – מחנה קייץ בקיסריה.

בכיתה ח' התכנסו חרזני הכיתה כדי לקטר על המצב ולהצביע על פיתרון:

קבוצת אלון מה אומללה	לבנים יש טענות -	ומכאן המסקנה:
אוכלוסיה מאוד דלילה	אין להם מספיק בנות.	הבו לנו מתנה -
הצפיפות מאוד גדולה	לבנות יש נימוקים -	עוד בנים ועוד
בנות		
אין חתן ואין כלה.	הבנים לא מספיקים.	ותהיינה חתונות!

כיתה ט' – אנחנו מסודרים מכל הצדדים: המדריך – עזריה, והמחנך שוב אריה. מיכאל היטיב לתאר את הלך הרוח באותה שנה:

מרים כלענה רגעי ספרד
יפה השתייה מסביב לכד
קזבוב את דמנו ימצוץ עד לשד
אדון המורים אריה הנכבד.

לוואי ותפרח קרחתו לעד!

היהלום שבכתר אותה שנה – שבוע לימודי-חוייתי בבית-ג'אן. בני הכיתה מתחילים להדריך את בני כיתות ה'ו', אשר, בניצוחו של אלכס, בונים את בית-הגמדים המיתולוגי. בסוף השנה – מחנה הקופים המפורסם בחורשת האקליפטוסים, הזכור לטוב בגלל הניסיון הכושל של נוער ד' לגנוב לנו את הדגל – אירוע שהונצח בפיזמון הידוע של עזריה.

לסיום כיתה ט' נכתבה היצירה המאפיינת הבאה:

<p>מטפלת באה ובורחת - אנחנו שבעים רק רוב ומה שהבית הרוס יותר משָׁרָה רק שְׂמַחָה, לְחַיִּים ואין אנו מתייאשים - צריפונים כבר בכל בית – חיים המוחאראם אצלנו כבר</p>	<p>אחת היא קבוצת אלון אחת ויחידה בקיבוץ. נחת, אך בתים ומטפלות לה מיליון - לסופרם לא כדאי, לא נחוץ. מעורר. שיעמום לא נסבול, לא נדע, הבית לעולם לא נמאס. רומזים מרחוק! כל שנה, או חֶצִי, זאת עובדה חדשים, יש כבר בית חדש, וחלאס! חוק! ההיסטוריה של קבוצת אלון לפעמים אין בה דלת וחלון לפעמים בשכנות עכברים לפעמים על חשבון חברים.</p>
--	---

בשנת 1951 – כיתה י' – אנו מתוודעים לסיגנון שונה לחלוטין: המחנך הוא בנימין גלעד, ודי לחכימא... על ימים אלה זעק אלכס (?)

עריץ גדול
עם ראש עגול
תורתו: עמול, הדרך וסבול!
נצעק בקול:
אי זמן לכל?

באותה תקופה הגיע אלינו אמנון, אשר לאחר סידרת הפגנות שעשה להוריו הם שוכנעו שאולי רק אצלנו הוא יחזור למוטב.
עוברים מחדר-האוכל של הילדים לחדר האוכל של החברים. יוצאים לשבועיים לעזרת בית-נטיף.

שנת הפילוג.

כיתה י"א – שנת 1952 – שוב עם אריה. במחברת הפיזמונים, תחת הכותרת: אקורד הפתיחה לתקופת היסורים והשירה בעת הקיסרות השלישית (של אריה) – מצאנו מהמיית ליבם של כל חרזני הכיתה:

הוא כל הזמן	מאימתיי שבת	הוא שוב חזר שואל
אין כל בשורת	הפך ליום מיפלט	אותו אכזר גואל
נותן לקרוא בלי	לכל זנב שיעור	כלום לא עזר – סוף
מתיי נגיע לחוף?	נושן ולא גמור?	לסבול ניגזר.
		לחיו ספיר שושן שפתיו שער חציר יונים עיניו כה רבות הן מעלותיו לו רק חסך קצת בדבריו.
<p>בניצוחו של עזריה ואריה מוקמת חטיבת בני הקיבוצים. בעצרת החטיבה בגבעת-ברנר זוכים בדגל העצרת. מצטרפים אלינו בני תל-יוסף: כופף, זיכרו לברכה, יוסוף ואמישי. מהמחנות-העולים אנו מקבלים תגבורת ירושלמית – את לייזר ואהרון. עובדים בהדרכה במעברות בסביבה. ביחד עם הג'אמוסים מבלים עם עזריה שבוע באגם החולה ז"ל.</p> <p>מעיון בְּניירות מצהיבים מסתבר כי היו שסברו ששנת י"א תהיה שנת הלימודים האחרונה שלנו. אחרי הפילוג נשארנו מצומקים. היה גם מחסור במורים. נשמעו זמירות על כיתה מקובצת, או פיזורנו בבתי-ספר שונים. בין הייתר ניטען כי חלק מתלמידי הכיתה יהיו כבר בני 19, ושכלל אין לבית-השיטה אפשרות כלכלית לאפשר לנו לסיים 12 שנות לימוד. מאידך נשמעו גם דעות שכדי לעזור בכלכלת המשק ולחזק את קשרינו איתו – עדיף שנילמד אפילו שנת י"ג וכך נדחה בשנה את גיוסנו לצבא. כך או כך למדנו גם בכיתה י"ב. המחנך – עזריה. בשנה זו אנו כבר מועמדים לחברות במשק ומשתתפים באסיפות. אלכס הביא אלינו את רותי קלרמן, שידעה יפה לנגן בחלילית. בסיום שנת הלימודים – שנת 53 – חגגנו במסיבת סיום עליזה בחדר-האוכל, בהצגה משובצת במיטב פיזמוני הכיתה, שהמפורסם ביניהם, פרי עטו של עזריה – לנדוד:</p>		
ציד כבד כאן אין לאיש מיזרון על גב, קדימה חיש קדימה חיש.		לנדוד לנדוד מינהג אלון לנדוד לנדוד מינהג אלון לנדוד לנדוד.
בכיתה, על גג, במרתף של גן ובכל חודשיים בלגן' אבל מעל כולם יזהיר מתבן הדיר.		מבניין לאוהל, משם לצריף וחוזר חלילה סביב סביב עשרים דירות אם לא יותר אלון זוכר.
<p>באותה מסיבה עייף אותנו טבנקין בדבריו הנישגבים על הצורך שנצא להקים קיבוצים חדשים, ואילו אנחנו סברנו שמקומנו הטבעי, לאחר שובנו מהצבא, הוא בית-השיטה.</p>		

ב"שיטים" פורסמה רשימת המסיימים, 22 במיספר, כולל כמה עריקים מ"אורן":

אהרון בצלאל, אמישי וינשטיין, אליעזר פרבר, אלכס נבו, אמנון אבן-נור, דרורה ארייך, חנה חרמוני, חנוך אריאלי (!), יהושע סוויד, יעקב רפאלי, אסף בן-נון, יעקב שרגא, לאה צוקר, מיכאל ירבעם, נורית מיינרט, נעמי בארי, ניצה שושני, צבי ישורון, צילה וסרמן, שולה ישראל, רות קלרמן, תמר גדרון.

בסיומה של שנה זו התגייסנו לצבא – הבנות תחילה ולאחר זמן-מה הבנים. בבוקר מחכים ע"י האקונומיה לאוטובוס, לאה גרינבוים מציידת כל אחד

בחבילה גדולה עם עוגיות וכל טוב, וקדימה – לדרך החדשה. מעתה לא עוד קבוצה מגובשת בתוך הבית, בית השיטה, למרות שהרגשת השייכות לקבוצת אלון תלווה אותנו שנים רבות, מי פחות ומי יותר. מעתה כל אחד לדרכו כפרט, כאשר ביה"ש תמיד ברקע, מלווה, דואגת ומייחלת.

חלפו שנים. בשנת 84 הוקדשה המסיבה בחג המשק לשני המחזורים הראשונים של ביה"ש. לסיום נתן לנו חיים רימון חומר למחשבה:

לבנות ובני "אלון" ו"אורן"
שילדותם בימי אוהלים וגורן,
נעוריהם בסערת תש"ח
ובגרותם בימים טרופים כל-כך –
הזמנת הוריהם לכם שלוחה כעת:
בואו והצטרפו למועדון יום ב'.
מועדון יום ב' הוא פוליסת ביטוח
נגד הבדידות האורבת ומצבי-הרוח.
הזיקנה תבוא אם כך ואם כך
והמצטרף אלינו בהקדם, הרי הוא משובח!

באקט סימלי מסרה לנו בת-ציון מפתח גדול של המועדון.

אולי מן הראוי שנרים את הכפפה, ובהתאם למסורת המפוארת באמת של הורינו במועדון יום ב' – נעשה גם אנחנו משהו? נקווה כי מיפגש זה יהיה התחלה טובה.

מחנך הוא מורה לחיים -אריה מחזיר תשובה

לצבי תלמידו

לצבי – שלום רב,

קיבלתי את איגרתך והיא שימחתני, על אף העצב המסויים שהיה נסוך בהצגת הבעייה עצמה.

שמחתי על כי יכולת להתבטא באופן חופשי בעניין פרטי ואינטימי. כל ימי עבודתי החינוכית עימכם השתדלתי לתת לכם את ההרגשה כי המחנך שלכם אינו רק להקניית ידיעות וקריאה לִסְדֵר. חובה להציג בפני מישהו את הבעיות האישיות המעיקות. המחנך חייב להבינן, חייב לכרות אוזן לתמורות והזעזועים המתחוללים בחניכיו. אני יודע שדבר זה לא נעשה במלואו (מסיבות רבות) אך הגישה הייתה והונחה.

ואין סודות ואין צורך בסודות כאשר יש מישהו שקיבל דברים כפשוטם ובכנות ובמידת יכולתו ובגרותו – יעזור. שמחתי לשמוע ולקרוא כי ביוזמת עזריה (שבשטח זה עשה רבות וגישתו היא אותה גישה) דירבן לכינוס מחנכים של הקיבוץ לדון בחינוך המיני. חינוך זה מתחיל בשנה הראשונה לביאוגרפיה של הילד ונמשך עד להיותו אדם עצמאי בגיל 18 (ולדעתי – גם הלאה מזה), ועצמאי פירושו – אדם שבגרותו הפיזית, הפסיכית והאינטלקטואלית פוריה לקבל את הזכויות והחובות של חיי משפחה. אנחנו – יצור אוהב – ולאהוב זה דבר נפלא. אנו בעצם אוהבים מינקות. אוהבים את אמא – אבא, חברה, ידידה, רעיה אוהבה ואישה. דרגות שונות של אהבתנו. כל שלב של אהבה זו הכנה מוכרכת לאהבה השלמיתית. ויש דברים רבים שאנו לומדים מספרים.

מניסיון אחרים. לאהבה לומד אדם בעצמו. מניסיונו. וניסיון זה חשוב. הוא מעשיר. הוא מכשיר את הרקע לאהבה הרצינית. טבעי הוא שבחור בגילך יתאהב בנערה מכיתה נמוכה יותר. זה נעים. זה יפה. ונכון שזה צוּדָה את כולך. זה הופך לעיקר, להכל. ואתה, ורק אתה, ניצב אל מול "יצור" זה שנידלק לפתע בליבך. אין זה מחייב שאותן הרגשות תפעמנה גם את שותפך. ואז נישאר לך להיות הפעיל. היה כנה. היה גלוי. הביע את עצמך ויחסך בדרכים שונות ורבות. נסה להתקרב. "לשכנע". לכבוש את הלב. אל תתייאש מייד אם לא תמצא הד ובת-קול. אך אל תתבודד במצבך ע"י "מצב רוח" ותצפה שהיא תופיע. היא תופיע – לאחר שיהיה לה הצורך הנפשי להופיע אליך. אך כל עוד העניין הוא חד-צדדי – פָּעֵל. ואתה מוכשר לאהוב בדיוק כמו כל נער מוצלח אחר.

דע כי לכל נער ונערה (גם לאדם מבוגר) יש בלמים נפשיים שונים. הוא אינו מְעִיז. הוא אינו יודע כיצד. ואם מותר. ואם יפה. ואם לא יהיה מגוחך. ואם צעד פלוני לא ייראה כחולשה, כחוצפה וגו'. ובעיקר שני אנשים צעירים, שניסיון חיהם הוא כמעט אפסי, ושניהם שואלים לצעדים הנכונים. ואם אתה כותב לי שהיא מסוגרת, או מיסתגרת – אדרבא. מצא את השבילים והאמצעים להוציאה ממעגלה הסגור. האדם אינו יצור מסתגר ובוודאי לא רגיל בזה. ולא

כל שכן נערה בגיל זה. היא חפצה להופיע, להיות לא רק שווה לחברותיה אלא למעלה מהן. היא חפצה שידברו בה נכבדות. היא חפצה להתבלט, למשוך במשהו. ואם היא מסוגרת סימן שמשהו – לא רגיל – מעיק על נפשה. יש לה אי-ביטחון. או בוששה כלשהי. (סוף סוף חינוכה לא היה בחברתנו). תפקידך לעודד, לנסוך ביטחון, להכניס שמחה, להוסיף לה ערך עצמי וסיפוק. אל תצפה ליוזמה מצידה, בשלבים אלה. ואל תסתפק במכתב אחד שנכתב. המשיך. אך – גם אם פרשת אהבה זו תסתיים כך שאתה תישאר המאוכזב – אל תתייאש. יש עוד בחורות מוצלחות ומעיינות אהבתך-אתה לא נכזבו. אדרבא, אגרת ניסיון. וכל כישלון כזה הוא עושר לבעליו.

והרשה לי להעיר הערה, שנראית לי חשובה. כתבת משפט מעין: ...עד להתקשרות האמיתית. צבי, אל תיחפז. לא האהבה הראשונה, ותהיה זו הרצינית והיפה, היא ההתקשרות האמיתית. מימד הזמן – הוא דבר מכריע כאן. אין זו התחרות מי יגיע עם בת הזוג הראשון הבייתה. ואין זו הבעייה מי יישאר הרווק האחרון. הבעייה היא הבטחת פוריות ואושר חיי המשפחה שלך לעתיד. אין להסתנוור מאהבה ראשונה על כל מנעמיה. חשוב לאגור ניסיון מוקדם בשטח היחסים האישיים והמיניים. אהבה זו, או אהבות אלה, מבטיחות זאת. אך להתקשרות – רק לאחר תקופת היכרות ממושכת למדי, רב-גונית ורצינית. כי כאן אי אפשר להתחרט וכל חרטה היא פצע וגו'. המטרה: מציאת בת זוג, תואם לכל החיים. והחיים אינם קלים. הבנה הדדית, רצינות הדדית וגו'.

אין זה מקרה שביבשת זו הגדולה % הגיטין, ובגיל צעיר, הוא מבהיל. מתחתנים ממבט עין, מנשיקה, מפגישה במסיבה ואחרי חודש, שנה ושנתיים ניפרדים. הסיבות לכך הן רבות וקשורות בכל הגישה לחיים, לחיי מין ומשפחה. האישה היא יותר יצור לסיפוק צרכים מיניים מאשר שותפה לחיים ולסיפוק הדדי בכל מכל. החופש המיני – מגיע להפקרות מגיל 12-13 ובכל המעמדות. המטרה אליה שואפת הנערה: הפאור והפירכוס החיצוני הגופני. ילדה בת 12-13 שיש לה ארנק וצובעת שפתיה ושמלתה ארוכה, והיא מעשנת וחופשית לבלות עד חצות, ומרוויחה בשבתות ובחגים ובעיתות הפנאי – כסף כיס לצרכיה – אין לה נעורים. וסובר אני שלכל הדור הזה כאן – אין נעורים. ישר מילדות קופצים לנשיות מזוייפת בלתי בשלה (נפשית). בנשמה, בראש = אין מאומה. ריקנות מזעזעת. עיניים חסרות הבעה. חוסר עניין בכל. תמונת זוועות של דור שבע ומטומטם. וכן כל המרץ מוקדש לסיפוק הגופני ולתוצאותיו ההרסניות. חושש אני לאמר שחיי המשפחה בארה"ב נהרסים. – ואנו הרי חינכנו אחרת. וחפצים לראות בתא המשפחתי הבריא והמאושר – סוד האושר לחברתנו. בו טמון האושר הפרטי, אושר ילדינו ועתיד חברתנו. דרוש בשלום החבריא שבצבא, אל תתנו שיטמטמו אותכם. קראו הרבה! שוחחו.

היו ערים – היו מה שאתם.

בברכה

אריה ב.ג. בשליחות בקנדה-1953

תנועת המחנות העולים - מחנה בית השיטה 2010

שלום לחברי בית השיטה
אנו קרובים לחציון שנת הפעילות והיינו רוצים לעשות סקירה קצרה על הנעשה במחנה שלנו מתחילת השנה. עוד בחופש הגדול יצאו בוגרי כיתה ז' למחנה קיץ בן שלושה ימים ביער לביא. במחנה למדו מחנאות, שדאות, פגשו חניכי תנועה מכל הארץ ובעיקר נהנו. בוגרי כיתה ח' יצאו לטיול "המשולב" בו התנסו בפריצת שבילי הכינרת, נטיעת עצים וטיולים מאתגרים בנחלי ושבילי הגולן..

עם תחילת השנה יצאו חניכי כיתות ד'-ו' לטיול בהר ברקן שבגלבוע. התחלנו בתצפית עוצרת נשימה על נוף העמק, ירדנו דרך העמק הנעלם לכיוון הקיבוץ, וכשהגענו לבסוף, קיימנו טקס מרגש וקיבלנו חולצות כחולות שהן סמל הכניסה לתנועה.

בסוף חודש אוקטובר יצאו חניכי כיתה ח' ל"24". 24 שעות של כיף, תחרויות אתגר, חוויות מטורפות והמון חניכים מרחבי הארץ.

בחג החנוכה קיימנו במחנה "חנוכיאה" לחניכי ד'-ו' בה אכלנו, שתינו ושיחקנו כמיטב המסורת, כמובן שהכל ברוח תנועת הנוער.

מתחילת השנה עוברת במחנה פעילות שבועית לכל השכבות מכיתה ד' ומעלה. בפעילות השבועית מתקיימת פעולה לכל אחת מהשכבות בו אנו משחקים, מדברים, שואלים שאלות ויוצרים יחד. בפעילות התנועה אנו יוצרים תרבות נוער משלנו בה אנו נותנים ביטוי לערכי החברות, הסולידאריות, האהבה והשוויון.

כמו כן לפנינו עוד חצי שנה גדושה בפעילות.

בסוף חודש ינואר יתקיים "הלבן" לחניכי ז'-ח' – פעילות הכוללת לילה לבן בקיבוץ עם פעילויות שונות ועם שחר יציאה לאתר החרמון. פעילות זו תתקיים יחד עם חניכי ממחנה ערבה דרומית שבחבל אילות. בהמשך יתקיימו טיולי פסח לשכבות הצעירות והבוגרות.

בנוסף על כך, אנו פותחים בקרוב את תהליך ההכנה להדרכה לחניכי חוג ט', שבסופו קורס המד"צים היוקרתי וכמובן שנת הדרכה בשנה הבאה.

אנו שמחים שילדי הקיבוץ בגילאים השונים לוקחים חלק בפעילות התנועה. אנו מאמינים כי זוהי זכות עבורנו לקחת חלק ביצירת ההווי התנועתי, קבוצתי, השכבתי והקיבוצי ואנו ממשיכים לעשות זאת בכל המרחץ. בברכת עלה נעלה!

ניצן ויערה, קומונרים, קיבוץ בית השיטה.

חינוך מוזיקלי - המקהלה של עזריה וארנסט/ כתב מוני מרזו לכבוד יום הולדתו ה-80 של עזריה

כדי להגיע למקהלה של ארנסט, שהייתה חלומה הרטוב של כל זמר מתחיל ושיא הקריירה, היה צורך לעבור גיבוש וטירונות קדם מוזיקלית/ ווקלית, במקהלה של עזריה. התהליך היה כרוך בקשיים בירוקרטיים, ועדות קבלה, ואודישן מיוחד אצל המאסטרו.

סיכויי של ילד חוץ להתקבל ל"שורת המקהלה" שאפו בימים ההם לאפס מינוס. משהתקבלתי, סווגתי כטנור, שגבריותי בת ה-16 נפגעת מכך שלא הבחינו בבס בריטון שחירחר מגרוני.

ניצוחו המיוחד של עזריה התאפיין בפשטות: מרים היה את ידו הימנית, כשהשמאלית תחובה בכיס מכנסיו הקצרים ומסמן נקודה בלתי נראית בגובה מצחו, באמצע שתי עיניו הממושקפות. מכאן והילך היה מניע את ידו כלפי צלע ימינו, נע בקו אופקי לרוחב בטנו, לעבר צלעו השמאלית וממשיך בקו אלכסוני אל עבר אותה נקודה בין שתי עיניו וחוזר חלילה, כאותו מטרונום בלתי נלאה. בשרטוט משולש שווה צלעות זה, מבית מדרשו של ארכימדס, מסוגל היה עזריה לנצח על שיר כמו "עלי גבעה שם בגליל", ועל "מקהלת העבדים" מתוך "נבוכדנצר" של ורדי, ולא להפסיד.

על אבולוציה, פינוק וקיבוץ / רוחיק גולדמן

הקיבוץ הוא איזו מין ישות שלימה, "על משפחתית", ושרידותו של הקיבוץ תלויה לא רק בהצלחת צאצאי כל משפחה בנפרד להתקיים – כלכלית ולהעמיד צאצאים – דור המשך משפחתי. אם לא יהיה דור המשך קיבוצי – לא יהיה קיבוץ.

סיפורים לילדים ממקורות ישראל / חמוטל בארי – כרמי

כיצד נביא את הספרות הקדומה של עמנו לילדינו הצעירים? בשבילנו, המבוגרים, השימוש במקורות הוא עובדה. רובנו לא ספגנו ספרות זו דרך חוויות ילדות. לכן אחר שנכיר בערכה, עלינו ללמוד אותה. כל דור משנה ומוסיף על הקיים ועל ידי זה הוא הופך את אוצרות המסורת לעולמו הפנימי. התנאי לכך, שהסיפורים הללו יהיו יפים בשבילנו ויחיו בנו, אז

נדע ונוכל להחיות אותם בלב הילדים.

על כן נספר לדוגמא "בקבלת השבת" את הסיפור המקורי באווירה התואמת אותה: בלבוש הלבן, בהדלקת נרות, במפות הלבנות על השולחן, בחלות, במאכלים המיוחדים לשבת.

באר חתומה / יוחי גלעד

אני אומר: לא די לנו בתכנים היהודיים המתקיימים אצלנו בציבור במסגרת חברתית כוללת, יש להביא תכנים אלה לחדרו של כל חבר ביישובנו. יהיו הם נכסיו ו"רכושו הפרטי", יחיו בחדרו ויהוו חלק מאווירת הביתיות אשר בה הוא חי, ייהנו מן האויר שבחדרו, אשר אותו נושמים וסופגים ילדיו, וכך אולי יחזקו לאורם של תכנים יהודיים לא רק בבית הספר, אלא גם במקום שהם לובשים צורה יותר מוחשית, שיש בה מן הטבעיות ומטעם החיים.

בזכות מגע יוצר עם ספר התנ"ך / אריה בן גוריון

עלינו כהורים וכמורים לעשות מאמץ מוגבר לחבב את התנ"ך וקומת המדרשים שמעליו בהתייחסותנו ובתרגומנו האנושי, היהודי והציוני, כפי יהדותנו וכפי אהבתנו.

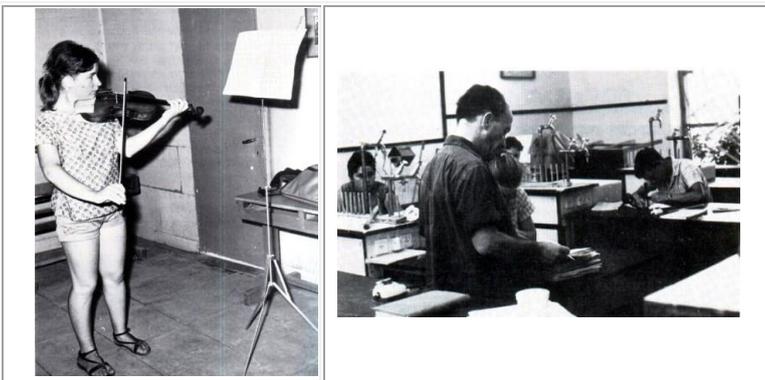

הקליטה – מאמץ שנשא פרי / רות אלון

דרך זו, של קליטה כתוספת לילדי המשק הראשונים, המעטים, הוכיחה את עצמה.

לדעת הכל, הצליחה הקליטה בביה"ס בשני העשורים הראשונים. רבים מהנקלטים חיים איתנו.

בפעם הראשונה הגיעו רבים מבני עדות המזרח לקיבוץ. (לא רבים היו המשקים כמו בית השיטה, שגם בין חבריה הוותיקים היו יוצאי עדות אלה) לבנים אלה לא היה קל המעבר מחיי המשפחה הפטריארכלית לחיי שיתוף. עלינו להעריך אותם בנים ראשונים, נציגי חמולות גדולות הרואים את הקיבוץ כביתם. הם מהווים מקשרים חשובים עם מחצית האוכלוסיה שכמעט ולא שמעה על הקיבוץ.

להיות יהודי היום / שורי מיינרט

להיות יהודי עברי, פירושו להכיר בזכותם הליגיטימית של כל היורשים, בני עמי, על אותה ירושה, דתיים וחילוניים כאחת. כי אמת המידה לקבלת ירושת הדורות היא הענווה, הנכונות והפתיחות ללמוד ולגלות את סתריה ולהוסיף נידבך על נדבכיה.

לכל דור בת קול משלו

גם לנו דרוש חלום

אם הדור הראשון טווה את החלום

והדור השני טרח בהגשמתו –

אנו, בני הדור השלישי, מרגישים,

שמה שמצפים מאיתנו ומה שנתר לנו הוא,

לחיות לפי החלום שהוגשם.

אבל אנחנו זקוקים לחלומות ואידיאלים

שינחו אותנו במצבה של המדינה כיום,
יש חלומות מכל עבר, הרבה אתגרים להתמודדות.
הצרה היא שהקיבוץ מרוצה מדי מן הגינה המוריקה שלו.
היום זהו רק בית נוח,
כל הפוטנציאל שיש בנו להציע –
נראה מבזבז בקיבוץ – עכשיו.
איבדנו את הנשמה היתרה שליוותה את חיי הקיבוץ,
חייב לבוא שינוי –
הנה זוהי המשימה לבני דורי, הדור השלישי.

מתוך "קיבוץ מקום" מדברי הדור השלישי, 1979

אחרי 40 שנות חינוך והוראה 1971-2011 יהודית פלד

כשחושבים על 40 שנות הליכה במדבר, מצטיירת תמונה קשה, ארוכה ומתישה... וכשאני מביטה
עתה לאחור, על ארבעים שנות חינוך, מתבאר לי עד מה קצרים הם החיים... שתי תקופות שונות
נכללות בשנים אלו: תקופת ביה"ס המקומי בביה"ש, ותקופת ביה"ס האזורי בעין-חרוד.

תקופת התום של עבודתי התחילה עם כיתת "שיבולים", כיתה ראשונה, שרובה - בניס בכורים
לבני המשק, זיוה, המחנכת הג'ינג'ית הדינאמית, ואני צעירות, שרק השתחררה מהצבא וכבר
שובצה לצוות המטפלות. לומדת אט-אט את ההווי המקומי והופכת לשותפה פעילה במה שכונה
מאוחר יותר "מעבדה חינוכית". בשנת 1971, לאחר לימודי, התחלתי לחנך את כיתות "ברושים",
"דקל" (בזמן מלחמת יוה"כ), ואח"כ את "דגן", "רותם" (5 שנים!) ו"ערבה". טיפסתי לאט מכיתות
היסוד לחט"ב ולחט"ע, לומדת רבות מהמחנכים הגדולים שלנו - **ציפורה, שורי, אריה,**
הדסה, ומנסה למצוא את השביל האישי שלי.

המחנכים של אז התאפיינו בהיותם סמכות בלתי-מעוררת של ידע בכל התחומים, סמכות
פדגוגית הקובעת את אורחות-החיים, מעורה בחיי החברה, בעבודה, מקימה ועד שינה. כל
שנלמד בחוץ, בטבע ובסביבה, (הטיול השבועי, הגינה, פינת-החיי) היו חשובים לא פחות ממה
שנלמד בכיתה, ואולי אף יותר. העבודה העצמית, הייתה כזכור לכל, הערך המוביל: מי לא זוכר
את הגיוסים הרבים אליהם יצאנו בחום היום עם תלמידנו לעישוב ודילול כותנה, **אתדוד**
שושני הרוכן איתנו על ארבע ובוחן תוך-כדי את ידיעות התלמידים בספרות, תנ"ך ותולדות א"י,
גיוס עשרת הימים

הסתיימה שנת הלימודים תשע"א

לקטיף האשכוליות, חצי שעת עבודה, החיפוש אחר מקומות עבודה עם **מרים ברונשפיגלועוד**.
בספר "היינו העתיד", מיטיבה **יעל נאמן** לתאר את מקומה של העבודה בחיי הילדים:
"כמו שלעבודה לא היה התחלה וסוף - כך גם לנו. קשה היה להבדיל בינינו לבין העבודה. פחדנו לשאול שאלות בנוגע לעבודה,
פחדנו להעיק, להאט את צעדיהם של המבוגרים, להעיב על הספקיהם, לעצור את המערכת הנוסעת קדימה.

לא הצלחנו לרצות את השיטה, שהייתה לכאורה אלימה ועדינה, לא ביקשה לעצמה דבר, ופנייתה כולה התחשבות ללא תובענות: "כל אחד לפי יכולתו". אבל מי באמת יודע מהי מידת היכולת, הרי אין לה קצה וגבול. השיטה שלנו לא רוצתה אף פעם. הרגשנו אשמים... העבודה לא דרשה רק חריצות... היא הייתה כמו חוש נוסף, ממד נוסף, איבר נוסף. היא הייתה בחוץ והייתה בתוכנו. אנחנו ניתנים להחלפה היא לא. (עמ' 155).

בכל שעשינו כמחנכים הייתה טוטאליות ורצינות תהומית, מתוך תחושה שזו הדרך, אחרת - אין. החינוך לחיי קיבוץ, למעורבות בחברה הישראלית, לנקיטת עמדה, להשתתפות בעצרות (כמו הפגנת האחד במאי, למשל), בכל מה שראינו כחינוך ערכי.

כל אלה התחילו להשתנות ולהתערער, בעקבות השפעות חיצוניות - מלחמת יוה"כ, נפילת 'המערך', דחיקת התנועה הקיבוצית בהדרגה מהמרכז לשוליים, ותהליכים פנימיים שהציפו ספקות ושאלות בנושא הלינה המשותפת. אלה היו גורמים להפרת שווי-המשקל בין המחויבות והלויאליות המוחלטת - לכלל, לבין הרצון ההורי לקחת חלק פעיל בגידול הילד. היום הדברים הללו נשמעים נדושים וידועים, שפעת הספרים, התערוכות והסרטים, שעוסקים בנושא מורה עד כמה הוא טעון וצרוב בתודעת בני הקיבוץ לדורות.

פעמים רבות נאמר לי ע"י חניכים לשעבר, שלא לימדנו אותם להיאבק, גם לא להצטיין ולהגיע להישגים, כי כולם היו צריכים להיות ב"גובה דשא". אבל, ככל שאני מתבגרת, מביטה סביבי ורואה לאן הגיעו רבים מחניכינו, התמונה מתבהרת, ובהחלט יש מקום לגאווה על האיכות, הרצינות, האכפתיות והיצירתיות של בנינו.

כשביה"ס המקומי נחלש בשל התמעטות התלמידים והמשבר הכלכלי, חשנו שאין ביכולתנו להחזיקו ולהשקיע בו את מירב האפשרויות של חוגים ומגמות, והתחלנו לדבר על מעבר לבי"ס אזורי.

באותה תקופה הייתי עם **נתנאל** בריכוז ביה"ס, מאוחר יותר השלימו את המהלך הכואבתמר **כרמי ויפתחגלעד** כמרכזים. בוויכוחים הקשים עם דור המייסדים, שראו בצדק, את בי"ס כעמוד התיכון של המקום, הרגשנו כמי שממוטטים בסיס קיום איתן של ביה"ש, אבל הבנו שחייבים לפתוח את ילדינו בפני העולם החיצון, להפגיש אותם עם חברה רחבה יותר ועם מגוון גדול יותר של אפשרויות לימודיות. כך תם עידן התום, הביתי, המגוון, וגם התובעני עד מאוד. עברנו בשנת 1992 לעין-חרוד, סגל גדול ומכובד של מורים, שניסו להביא עם תלמידיהם את המסורות שהתגבשו בביה"ש. לא התקבלנו בחיבוקים, ופעמים רבות הרגשנו כטירונים מתחילים...

השוני הגדול היה לא רק בהיקף, אלא גם בחלקו של המחנך ב"עיצוב" חניכיו. חשתי מאז את המתח בין הרצון ל"חנך" למעורבות, לערכים, לנקיטת עמדה, תוך

קיום פעילויות קהילתיות שונות, שהבאנו איתנו מביה"ס המקומי, לבין היעד המוצהר של ביה"ס ושל ההורים להגיע להישגים, לציוני בגרות גבוהים

ולאחוזים מרשימים של מקבלי התעודה.

כמורה לספרות ותנ"ך ניסיתי תמיד להביא לפתחם של תלמידיי את אוצרות התרבות היהודית שלנו. לעניינם, למשוך את מבטם אל מעבר לנגלה, לגרום להם להשלים פערים, לשאול שאלות, להתריס, למחות, להגיב, ובלבד שלא לקבל באדישות את המתרחש מסביבם. לשמחתי, הספרות והתנ"ך מזמנים את האפשרות להיות קשובים לאחר, להיפתח ליופי, להרגיש את המילה הכתובה, המושרת והנאמרת, לחפש את האמת מבלי לדרוס אחרים.

פעמים רבות הרגשתי שהפיצוי על העבודה הסיזיפית עם בני הנוער הוא בנעורי הנצח, שמקנה השעות המתמדת בתוך-תוכה של תסיסת הנעורים רווית ההורמונים... אבל, בשנים האחרונות

חשתי יותר ויותר את קוצר-הרוח של התלמידים, שגדלים בעולם הסובל מבעיות קשב וריכוז, וכל מה שמעבר ל"קליפ" "שוט", או sms, אינו בתחום קליטתו. חיפשתי ולא מצאתי את הנחת של קריאה איטית ומענגת, ואת הלימוד מתוך צורך אמיתי, ולא כחלק מהמרוץ אחר התעודה. בצד זאת, ביטויי האלימות, התוקפנות כלפי ה"אחר", ההתרדדות, העיניים הכבדות (של חלק הולך וגדל מהתלמידים), הורו לי ש"עבר זמני..." קלטתי את מה שאמרה לעצמה לאה גולדברג בהיותה כבת 54:

"אל תנסה ללכת עם הדור

הדור אינו רוצה שתלך עם הדור

הדור הולך למקום אחר

ולך אין הזמנה..."

כן אמרתי לעצמי: גם את הגעת למקום ולגיל שבו אפשר להתחיל לעשות דברים אחרים, להרפות מעט מהמחויבויות הרבות, שלא לדבר על השתחררות מביקורת מבחנים ומחברות, מישיבות, מהתיק הכבד והיומן העמוס באותיות קטנטנות, מתלמידים מתבגרים מבולבלים ולפעמים חצופים... קומי, צאי לדרכך! אבל, איך אוציא מהתיק שלי את תחושת המחויבות? שהרי כאדם וכמורה-מחנכת בת-הלוויה הצמודה שלי היא תחושת מעורבות ואחריות, לפעמים מעיקה, כלפי המתרחש מסביבי - עוולות החברה, אי-צדק ביחס ל"אחר", שחיתות, וכמובן, לנעשה בבית-הקיבוצי.

פעמים רבות התרו בי ילדיי שארפה, ש"אזרום", שאחיה את העכשיו, כי אין עוד פעם, שאקח את החיים ב"קול" ב"שאנטי", ואני תוהה אם באמת כעת כשהגיל מאפשר כל זאת תרפה גם אותה הכרת מחויבות לעולם ולאדם עליה גדלתי ואליה חונכתי את ילדיי וחניכיי? ימים יגידו... כל שאני יודעת הוא שלעובדים בחינוך, אין פריבילגיה להיות אדישים למתחולל סביבם, והם אינם יכולים להניח לייאוש לשתק את חשיבתם ומעשיהם. למי שבחר בדרך חיים זו נדרשת **אמונה רבה**, שאפשר ע"י נטילת אחריות, לשנות את הדברים, לשלוט בהם ולהוליכם למחוזות הומאניים יותר, על-אף שבעולם הציני שלנו כל זה הולך ונעשה נדיר וקשה יותר למימוש. לשותפיי לדרך, המורות והמחנכים הממשיכים, אני מאחלת שתהיה בהם אותה אמונה, שלא הכול הבל הבלים שיתכן, שאפשרי....

הסתיימה שנת הלימודים תשע"א

* אפילוג

כשהתחלתי לחשוב על הפנסיה, ראיתי את עצמי משוחררת וקלילה, אדונית לזמני ופנויה לכל אהבותיי ואהוביי – הנכדים, הילדים, החברים, הבית וכל אשר בו, ובעיקר, הספרים הממתינים לי בסבלנות. קצת ללמוד בטעם, קצת לכתוב בטעם....

והנה, בעודי חולמת חלומותיי הגעתי בוקר אחד למרפאה לשעת חלוקת התרופות והתור מתארך, וסביבי פנסיונרים רבים. נכנסת ר' ונאנחת: "הוי איזה תור", ואני אומרת לה בחיוך: "כן, אבל לאן את ממהרת, הרי את פנסיונרית, וכל הזמן שבעולם בידך". היא צוחקת ואומרת: "מה, את לא יודעת שהפנסיונרים הם האנשים הכי עסוקים בעולם? מרפאה, חוגים, ילדים, נכדים, בישולים, נסיעות, אינטרנט, טלוויזיה, קצת גינה, קצת מרפסת מול מרפסת, והיום כבר עבר". ולידי נאנחת נ' ומחזקת את דבריה: "את לא מתארת לעצמך כמה זה קשה, ואם הילדים כאן לידך - שבעתיים, וגם עליך לזכור, שהכול הולך יותר לאט, וכשמגיעים כבר לספר בקצה היום, העיניים נעצמות, כי

פשוט יותר עייפים... וכשאני חושבת שהייתי צריכה להכניס ביום כזה גם את העבודה, אני לא מבינה איך עשיתי כל זאת..."
את התרופות החלטתי להשאיר במרפאה. נסתי על נפשי, כדי לגונן על חלומותי התמימים...

תודה ליהודית על ההשקעה האיכותית, הסבלנות

**והמסירות בעשייה החינוכית במשך עשרות שנות הוראה!
בהצלחה בהמשך הדרך.**

מוצ"ש, ז' אלול, תשע"ב

25.8.12

מפקד פתיחת שנה"ל תשע"ג

ברכה לפתיחת שנת הלימודים תשע"ג

ילדים ותלמידים יקרים, הורים צעירים נרגשים, סבתות וסבים דומעים וכל אנשי קהילת בית-השיטה הרחבה. הנה הגענו לחודש האחרון בחודשי השנה היהודית עליו אנו שרים:
"ובבוא אלול אלינו ריח סתיו עלה,
והתחלנו את שירינו מהתחלה..."

וכך אנו משנסים מותניים, ומתחילים מחדש בתחושת שמחה על מערכת החינוך שלנו שהולכת וגדלה.

אני רוצה לברך אתכם בנות ובנים הבאים בשערי הגנים והכיתות, שתהא שנתכם מלאה בגילויים חדשים בלימודים, ביצירה ועשייה שיש בה נתינה התחלקות וחברות.

נברך את כולנו – קהילת בית השיטה, אשר הקימה מערכת תומכת של נאמני חינוך, שילוו ויתנו את כל מאודם לבניית עתידנו, עתידם.

אני מנצל הזדמנות חגיגית זו, ומברך בברכה חמה, את המשפחות הצעירות, שבחרו לחיות איתנו כאן בבית השיטה ולצרף ילדיהן אל מערכת החינוך המתרחבת שלנו.

שתבוא על כולנו שנה ברוכה וטובה, שבה באופן ידידותי וחברי האופק פתוח והכל אפשרי.

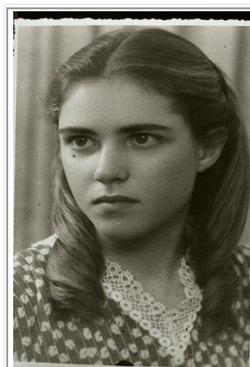
בברכת שנת לימודים טובה ופורייה

משה פלד – יו"ר וועד האגודה

בשם חברי וועד האגודה

מהבנות הראשונות של בית השיטה

כשנולדתי "קבוצת החוגים" היתה עדיין ליד מעין-חרוד, אני שייכת לבנות הבכורות של בית השיטה. בקבוצה נולדו שבע בנות לפני שנולד הבן הבכור ששמו כמובן גדעון, כאיזכור לניצחון גדעון על המדיינים (שופטים ז').

[לכתבה המלאה](#)

בית השיטה

2012 - 1952 האתר של קבוצת יחדיו ועמלים www.yahdav.co.il

<http://theothermag.com/america/2010/02/5952> מדוע עזבתי לאמריקה מאת יאיר צמרת

סרטים סיפורו של בית הילדים בקיבוץ דרך עייני האמנות- באדיבות אתר ואללה 2010

בית הילדים -50 דקות - הסרט

תיעוד חיים אינטימי של שישה אמנים

.סרט העוקב אחר שישה אמנים, יוצאי קיבוץ, באמצע חייהם, היוצאים למסע אישי נוקב

.בחודשים שקדמו לתערוכה שהוצגה בתל אביב, עוררו תהליכי היצירה את חשבון הנפש שהם מנהלים עם ההורות, עם העבר ועם הממסד הקיבוצי במאית: תמר פיינגולד. 2010

ריכוז בית הספר 1941-1993

מרכז חברתי	מרכז פדגוגי	מרכז כללי	השנה
		אין מרכז	תש"ב-תש"ז 1941-1947
		משה'לה ברימר	תש"ז – 1947
		שרה דה-ליאו	תש"ח – 1948
		יוזיק חוגים	תש"ט – 1949
		ציפורה גלעד	תש"ט – 1949
		זאב מיינרט	תש"י-תשי"א 1950-1951
		אברהם ארגוב	תשי"ב – 1952
		חנה כרמי	תשי"ג-תשי"ד 1953-1954
		תקוה שריג	תשט"ו – 1955
		אריה בן גוריון	תשט"ז-תשי"ז

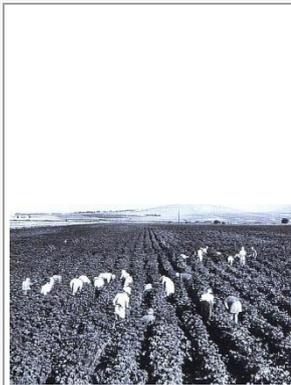
			1956-1957
		רפי מייזלס	תשי"ח-תש"ך 1958-1960
		בתיה שפי	תשכ"א-תשכ"ג 1961-1963
		חנה כרמי	תשכ"ד – 1964
		ציפורה גלעד	תשכ"ה-תשכ"ו 1965-1966
		תמר אהוביה	תשכ"ז-תשכ"ח 1967-1968
		זיוה ארנון	תשכ"ט-תשל"א 1969-1971
		מיכה שגיא	תשל"ב – 1972
		אתי יחיאלי	תשל"ג-תשל"ד 1973-1974
		מיכה שגיא	תשל"ה-תשל"ז 1975-1977
		עמיחי ירחי	תשל"ח – 1978
	שורי מיינרט	עמיחי ירחי	תשלט-תשמ"א 1979-1981
	עזה כהן	מיכה שגיא	תשמ"ב-תשמ"ג 1982-1983
	יוסי אסף	נגה בוטנסקי	תשמ"ד – 1984
		נגה בוטנסקי	תשמ"ה – 1985
		יהודית פלד	תשמ"ו-תשמ"ז 1986-1987
		תמר כרמי	תשמ"ח-תש"ן 1988-1990
	יורם וייצמן	עמיחי ירחי	תשנ"א-תשנ"ב 1991-1992

תשנ"ג – 1993 הכיתות ז"י-י בעברו לבית הספר המשותף "עמק חרוד" בעין חרוד. כיתות א'-ו' ממשיכות בבית: בית ספר יסודי בלבד.

מנהלת יסודי – רותי פלד

מרכז חינוך – מיכה שגיא

**עבודת
שעבודו
בהן
בני
קבוצו
ת אלון
ואורן
בהיות
ם
בביה"
ס**

גן הירק:
אסיף
תפוחי

אדמה, קטיף עגבניות, מלפפונים, פלפל, חצילים, עישובים ודילולים למיניהם.

קטיף רימונים, בציר ענבים ואריזתם.

שתילת סלק סוכר, בציל (איסוף בצל לזרעים), קטיף כותנה בידיים. מסיק.

רפת: חליבה בידיים. דיר: חליבה ומרעה. לול, מדגה.

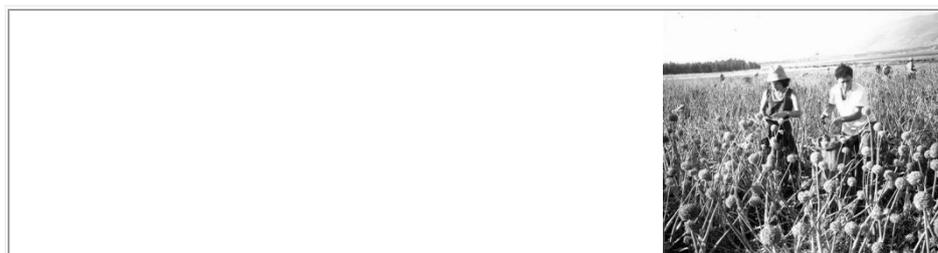
תליש חומצה.

פיזור צליו בשדות מוקיבלה, סנדלה (כיום התענ"כים), זבובה.

העמסת חבילות חציר וקש. בניית המתבן. בניין.

שירותים: בתי ילדים, פעוטונים, גנים, כיתות. סינריות, חדר אוכל, מטבח, מכבסה, נוי, חצר.

מכורות: נדידה עם הכוורות, רדייה והאכלה.

פרדס: קטיף
אשכוליות
ולימונים.

הוצאת סלק
סוכר. תירס
– קטיף.

מחסן ילדים,
מחסן
חברים,
מחסני
בגדים.
זייתיה – בכל
העבודות.

במטבח
ובחדר
האוכל.

אני רוצה אבא חי – מונולוג

נרשם מפי ילד בן 6 (אסף, הבן של יוסף שריג) מגבעת ברנר, לאחר נפילת אביו במלחמת יום הכיפורים, בגולן.

אולי הוא רק התעלף?
הטנק שלו היה משוריין.
מי הרג אותו?
אני רוצה אבא חי
לא רוצה אבא מת –
יש לי אבא. הוא מת. אבל הוא
ישנו.

אולי הוא יקום לתחייה?
אולי אם נשפוך עליו מים הוא
יתעורר.

אבא גר עכשיו בקבר.
זה הבית של המתים
אני רוצה לקשט את הקבר.
אמא בואי נלך לבית הקברות - - -
אמא את עצובה? - - -

אם אני אגע באבא הוא לא ירגיש?
מה הוא רואה עכשיו, שחור?
אם אני אזיז אותו ואדגדג אותו?
ואם כמה אנשים יזיזו אותו?
ואם יזיז אותו האיש הכי חזק בעולם?

אמא חלמתי איך אבא מת.
הוא פשוט טעה,
הוא חשב שהמלחמה נגמרה,
והוריד את השריון הקשקשים שלו
ואז פגעו בו.

מה, גם אני אצטרך ללכת למלחמה
כשאהיה גדול ואמות?
אני אהרוג את הסורי שהרג את אבא שלי.
אולי נשים לסאדאת ולאסד
דבורים באוזניים,

יתושים בנחיריים, זבובים בראש,
נחש צפע סביב הצואר
ואחד כזה גם בתחת.
את יודעת,
אני אהבתי את אבא שלי כמו ים.

עכשיו כל כך כואב לי בלב,
שזה עובר גם לבטן,
ואני לא יכול לאכול.
אני לא בוכה הרבה,
אבל פה בקצה העין,
יש לי דמעה אחת
קטנה כל הזמן.
היא לא יורדת.

50 שנה ליידיה ספר * זהו היידיה ספר א' קולומה

בשנת 1991 בחג המחזורים הצטלמו כל מורי בית הספר לדורותיהם לתצלום חגיגי ובו עוצמה וכבוד לאנשים ולדרך

כיתת להבה / שבו לוי

והרי כמה מן הספרים שליוו את קבוצת "להבה" בחמש השנים אשר טיפחתי אותה:
ספר הבית : כלל את הארועים של הכיתה והיווה כעין ספר ביוגרפי קבוצתי, שבמבט לאחור הינו ספר תולדות הכיתה.
ספר חדשות הכפר: לתוכו הוכנסו התצפיות של הילדים ממה שנעשה בחצר הקיבוץ וכן אירועים מחיי החברה הכללית בקיבוץ.
ספר משק החי: ליד הכיתה שלנו היה משק חי. מציאותו חייבה ספר מיוחד משום שהחיות זימנו לילדים חוויות למכביר. מי שהיה יוצא דופן הריהו "זריז" הכלב שחייב ריכוז בספר מיוחד על כל עלילותיו ומלחמותיו בכלבים אחרים, במיוחד בענייני החיזור אחר הכלבה של הכיתה השכנה.
ספר הגינה: בו תיארנו את כל תהליכי הגידול והטיפול, ובדרך הטבע הוא כולל את הבעיות החברתיות שהתעוררו במהלך העבודות בגינה. לעניינים השבועיים, שהיוו את הציר המרכזי של הלימוד, נועדו ספרים מתאימים כמו:
ספר הלילה: שהכיל את כל הנלמד בעניין זה בכתב ובצויר.
ספר החגים: לכל חג נועד ספר משלו.

ספר הטבע: לכל צמח או בעל חיים, שהיווה נושא ללימוד שבועי, נועד ספר מיוחד.

ספר הטיוול השנתי: בכל שנה יצאנו לטיול שנמשך ימים מספר בכל אזורי הארץ השונים. בהתאם לכך רוכזו האירועים והמימצאים הלימודיים בספר מתאים, וכשנמצאה לי מצלמה, צורפו תמונות לספר.

ספר סיפורי המקרא: החל מכתה ב' שנה בה למדנו את תולדות עמנו מן המקרא, הקדשנו ספר מיוחד לריכוז המשימות שחולקו לילדים בתהליך הלמידה. ובכיתה ה' כשכבר היו הילדים מיומנים בלימוד עצמי, הורחבו מימדיו של הנושא כנדרש והיו נושאים כמו: "מלחמה בתנ"ך" או "עם ישראל עד לחורבן בית ראשון".

הכיתה האמריקאית / עמיחי ירחי

בשנת תשנ"ב אנו מקיימים את המחזור השביעי של הכיתה האמריקאית בבית השיטה.

להלן אחדות ממטרות התוכנית:

חיזוק הזהות היהודית בקרב נוער יהודי מצפון אמריקה בחשיפתו לחוויה הישראלית בראי הקהילה הקיבוצית שלנו.

חשיפת הנוער שלנו וחברת בית השיטה לקיומה ובעיותיה של יהדות צפון אמריקה, תוך חיפוש דרכים להידוק הקשר מצידנו.

חינוך הנערים לעצמאות וטיפוח אחריותם האישית למעשיהם.

יצירת אקלים לימודי ברמה גבוהה שימשוך נערים בעלי יכולת לימודית וחברתית נאותה. למרות שקשה לאמוד הצלחת חינוך כלשהו באמצעים כמותיים בלבד, אין להתחמק גם מסיכום זה. הנתונים עד כה הם כדילקמן:

1. בשש השנים הראשונות סיימו את התוכנית 104 תלמידים שהם 93% מאלה שהתחילו אותה.

2. מקרב בוגר חמש השנים הראשונות עלו לארץ 10 תלמידים שהם 11%.

3. ששה מהעולים שרתו / משרתים בצבא, והם מהווים 6.6% מבוגרי חמש השנים הראשונות.

4. רבים נוספים באו ללמוד בארץ באחת האוניברסיטאות, או לפחות ביקרו תקופה מסויימת בארץ ואף שהו כמתנדבים בבית השיטה. האם נמשיך בקיום ה"כיתה האמריקאית"? על כך נוכל לדון רק אחרי שנדון ונחליט מחדש על עצם המשך קיומו של בית ספרנו.

לימוד השואה

לזכור ולא לשכוח

בנושא לימוד השואה נפתח במספר עובדות על מקומה של זו בתודעת אוכלוסייתה של בית השיטה, שהיא בית גידולו של בית הספר שלנו.

מראשית שנות השלושים, קלטנו עולים רבים מגרמניה, שעלייתם הוחשה, מחמת עלייתו של היטלר לשלטון. קלטנו גם את ילדיהם, שהיו בכיתות בית הספר למן הכיתה הבכורה "אלון". החל מסוף קיץ 1945, קלטנו ילדים רבים, פליטי שואה, שבאו ארצה, חלקם יתומים וגלמודים, ושימשנו להם בית ראשון במולדת. דל וערום, ככל שהיה, אף אם היה אוהל או צריפון – היה בית.

קלטנו חברים רבים עקורי שואה.

חברינו יצאו בשליחות לקפריסין למחנות העצורים. עקורי השואה, שעלייתם עוכבה בקשיחות על ידי השלטון הבריטי ששלט בארץ טרם קום המדינה, עלו בספינות מעפילים והוחזרו למחנות בקפריסין. חברינו שימשו בקפריסין מורים ומדריכים למעפילים. חברינו, חברי הבריגדה, היו בין אוספי היתומים, היו בין אנשי הפלמ"ח שהובילו אוניות מעפילים, נאבקים בבריטים.

אוסף שירים ולחנים מן השואה בגיטאות וביערות, נאסף ונערך בידי חברנו ארנסט הורביץ, המורה הראשון למוסיקה בבית ספרנו.

בבית העלמין, ברחבה שבפתחו ניצבת מזה עשרות שנים, אנדרטה משותפת לזכר הוריהם ואחיהם של חברינו הרבים שהושמדו וניספו בשואה, ולחברינו ולבנינו, חללי מלחמות ישראל. אנדרטה אחת ושתי כתובות עליה.

בכל יום זיכרון לשואה, נערך אצלנו ערב זיכרון עשיר בתוכנו ומרשים במרכיבו, המוקדש לפן אחד מזוועות השואה. לקראת יום זה מופיעה חוברת, המוקדשת גם היא, מדי שנה לנושא מנושאי השואה והמרד. חוברות אלו נערכות בידי שורי מיינרט – מחנכת ותיקה בבית ספרנו, משנת 1981 ואילך.

בבית ספרנו נכתב מאמר ראשון על הוראת נושא השואה, כפרק בתולדות ישראל, ובו תוכנית לימודים מפורטת. המאמר הופיע ב"החינוך" זכה להוקרה ולמימוש בבתי ספר רבים. הכותבת: המחנכת והמורה – תקוה שריג. בכיתות בית ספרנו נלמד פרק השואה בדרכים שונות ובמסגרות שונות. בשנות השמונים נהוג ללמוד ולהיערך לקראת מסעות למחנות ההשמדה לפולין, שכל כיתה י"ב מממנת בעצמה, בעבודות שונות במשק. במסגרת מבחני הבגרות נכתבו עבודות רבות על השואה.

לסיכום: השואה – קורותיה ולקחייה, ובצידה – לימוד פרקי המרי והמרד של הגיטאות ושל הפרטיזנים, כל אלה מופנמים בתלמידי בית הספר לאורך כל שנות לימודיהם.

נביא לכאן מעט מן החומר לדוגמא ולתיעוד. לצערנו אין בידינו דברים שסיפרו או כתבו ילדי בית ספרנו שעברו את שנות השואה.

יש לחקור חקר יסודי, מדוע סרבו בתוקף לספר זיכרונות. הם רצו בכל מאודם להיות "כמו כולם" הם סרבו גם לכל התייחסות רכה ומתחשבת כלפיהם. אם ניסו להזכיר להם, או לשאול אותם – סרבו להשיב. הם פיתחו הסתייגות מן השואלים. הם שנאו רחמים. אולי היה זה סוד כוחם לגדול ולהפוך לילדים ישראלים רגילים, בוגרים, אזרחים, לוחמים ובונים, חברי קיבוץ, יוצרים.

לבנינו עם זיכרון השואה / שורי מיינרט

למעלה מארבעים ילדים נולדו בבית השיטה בשנת 1945! הם גדלו ב"שישיות" ושוכנו ב"ברזטונים" והמחסור במטפלות ובשיכון היו סעיפים, שלא ירדו מסדר האסיפות. הסעיפים עלו והשנים חלפו. וכולנו בגרנו, חכמנו וזקנו. בנינו ונכשלנו, השגנו והתאכזבנו, נאבקנו ושגינו – וכבר עברו שמונה עשרה שנים!

הנה הינם עומדים לפני הצבא ועוד מעט יהיו לבושי מדים, חולשים על טנקים ומצנחים, מודדים בנעליים מסומרות את שבילי הארץ וישנים על רגביה---

אם לסכם – הרי רק בתפילה פנימית עמוקה לקראת העתיד:

שלא יחזרו שנות 1939-1945, שלא יצטרכו להיוולד תקוות אנוש רק מתוך תהום האבדון וההרג, שלא תיווצר קדושת החיים רק מתוך הרס החיים, שהדור הזה יממש דמות אדם אחרת – אדם המסוגל להיות אחראי על אנושיותו, אדם המסוגל להיאבק ולהאמין בטעם ההיאבקות למען האחוה, ההבנה והיצירה המשותפת עם רעיו. מי ייתן ובשורת הולדת התינוקות של שנת 1945 תאיר גם לדור הזה ותאמר גם להם: "יש ערך לחיי אדם, אך עליו להיות חזק באנושיותו, על מנת לשמור ערך זה ולמצות את מלוא טעמו".

שיטים, 1964

נכתב, עם סיום בנה גרשון, את כיתת ארז

אהב את המלאכה / קוטי אשכנזי

איננו מתיימרים להפוך את התלמיד לבעל מקצוע, אבל צריך ללמדו להשתמש נכון בציוד הנמצא ברשותו, כפי שעליו לדעת לתפור כפתור שנשר מחולצתו. כדי להגיע לתוצאות טובות, יש להתחיל בעבודה במתכת כבר בכיתה ז'. בכיתה ט' צריך ללמוד את תורת החומר וראשית השרטוט. כך בהדרגה עד כיתה י"ב, אפשר להגיע ללימוד ריתוך ואולי אף חריטה. בכיתה י"א, צריך ללמד נהיגה בטרקטור, ובכיתה י"ב, נהיגה במכונית.

הצעתו של קוטי התקבלה ואמנם בני בית השיטה לומדים נהיגה בטרקטור ומקבלים רשיון ע"ח ביה"ס.

שיטים, 1967

חברת הילדים

ראשיתה של חברת הילדים היא תחילת הפעילות החברתית בכיתות הראשונות של בית הספר. במחנה הקיץ 1946 בבית אורן (אלון-ה', אורן-ד', להבה-ג') נקבעה המסורת, לפיה מכונה כל כיתה בשם.

באחד במאי 1947 התקיים לראשונה מפקד בר המצווה של קבוצת אלון, (כיתה ו') הבכורה, בו הצטרפה ועלתה לתנועת "הנוער העובד והלומד".

נוסד מבנה המזכירות והוועדות, הוקם משק ילדים, הופיע עלון פנימי, "ניצנים", והתחילו הפעולות עם מדריכים מהכשרות הפלמ"ח, שהתאמנו ועבדו במשק. ברקע התקופה: שנות מלחמת העצמאות, קום המדינה, העלייה ההמונית, קליטת ילדי שואה "הצנע" ואחר כך הפילוג בקיבוץ המאוחד.

במחנה קיץ בחורשה באלונים, 1946, נקבע מבנה חברת הילדים, - החלוקה לשכבות גיל ובתי אורך בספורט (אדום-כחול-ירוק).

בסוכות תשי"ב, 1951, קמה חטיבת בני הקיבוץ הקיבוץ המאוחד, ומאז, משולבת פעילות חברת הילדים במסגרתה.

ברבות השנים, התגבש מערך אירגוני (ועדות ומוסדות) ושלד מבצעים ופעילויות, שנמסר כמורשת ממחזור למחזור.

החלטות יסוד

החברות – חטיבת בני הקיבוץ המאוחד מאגדת בתוכה את כל בני הקיבוץ מגיל הכניסה לנוער העובד ועד גמר י"ב כיתות של בית הספר.

העצרת הראשונה

גבעת ברנר, קיץ תשי"א, 1951

העצרת אשר המחשבה הראשונה עליה התכוונה למפגן חינוכי אומנותי בלבד, היתה להפגנת כוח נעורים אדירה כלפי פנים, ושימשה מקור עידוד עצום לקיבוץ, בימי הפילוג המרים. נתנה לבנים את מלוא הכרת כוחם, והיתה למנוף להקמת חטיבת בני הקיבוץ המאוחד.

היתה זו ההתכנסות הגדולה הראשונה של בני הקיבוץ במסגרת כה רחבה.

העצרת נפתחה ביום חמישי 12.7.51 בערב במפקד פתיחה, לאחריו התכנסו הכיתות הארציות, כל אחת ליד מדורתה.

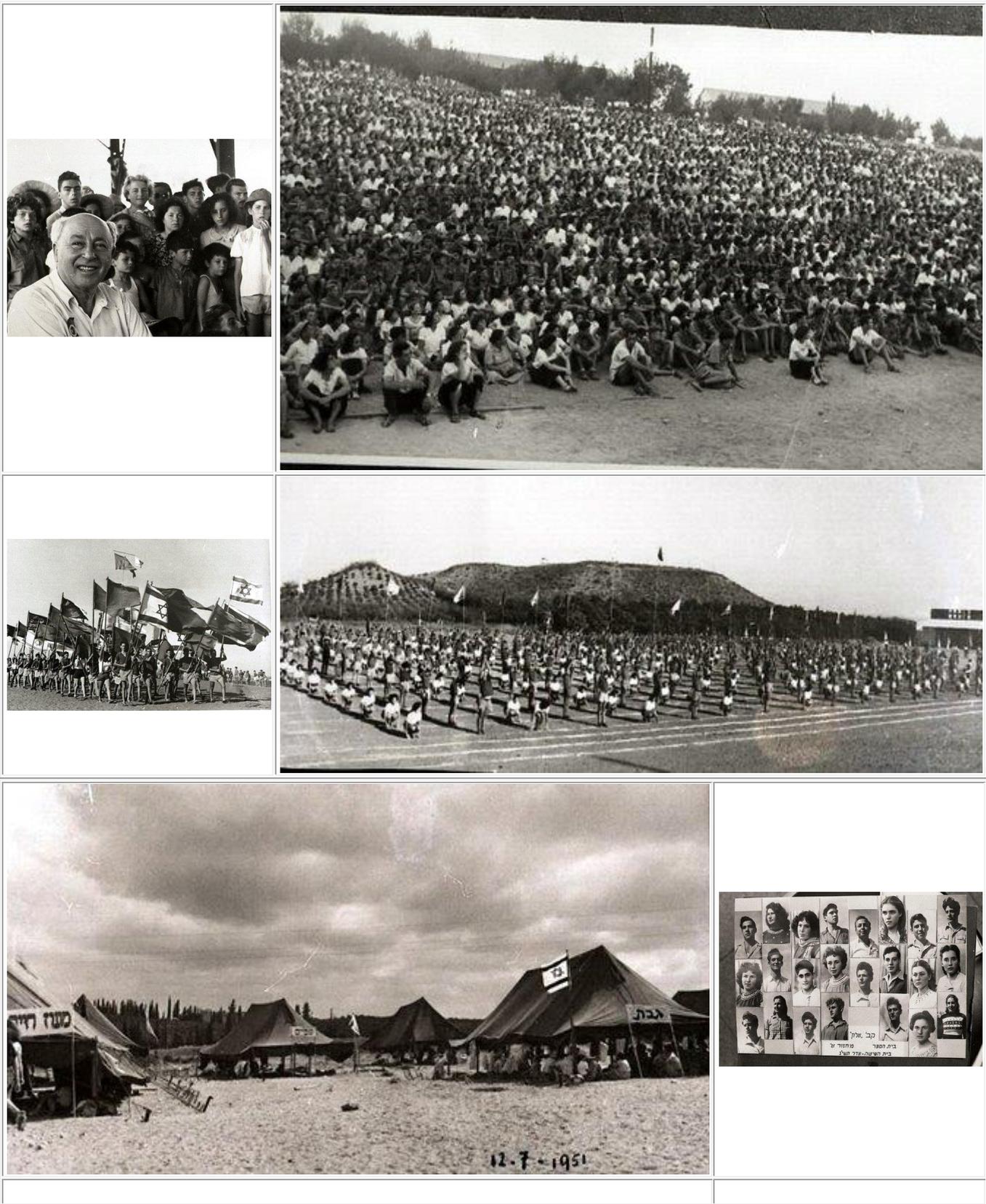
הימים הוקדשו לתחרויות ספורט, מפגני מחנאות, טיסנות ושחריות אומנותיות של חברות הילדים.

תערוכות האומנות ומלאכת היד של חברות הילדים היתה פתוחה במשך כל העצרת. עלון העצרת התמיד להופיע מדי יום ביומו. חשיבות מיוחדת יש לייחס לשיחות הכיתות הארציות, שבהן נתגבש לראשונה רעיון החטיבה, ובעקבותיהן נבחרה ועדת הקשר אשר הכינה את מחנה מעיין חרוד.

הערבים הוקדשו בעיקר לתוכניות האומנותיות שהוכנו על ידי חברות הילדים: בערב הראשון התכנסו הכיתות הארציות על יד מדורתיהן: נושא של הערב השני היה "בנתיב החירות"; הערב השלישי היה "ערב הקיבוץ המאוחד" שהפך לחוויה עמוקה. הוא נפתח בהתעמלות כללית של כל משתתפי העצרת, בנוכחות קהל אורחים עצום מכל משקי הקיבוץ.

ערב הסיום, הוקדש ל"שמחת נעורים" וסופו במפקד סיום של חצות. בעצרת נולדה "ועדת הקשר" שקראה למחנה יסוד החטיבה במעיין חרוד, בסוכות תשי"ב,

1951

בעצרת השתתפו כ- 1260 ילדים ונערים מכיתות ז' עד י"א (בני כיתה י"ב המסיימת גויסו מסימינר שפיים לשמש כסדרנים). מספר המשקים המשתתפים היה 24, והם: איילת השחר, אפק, אשדות יעקב, מאוחד, בית אורן, בית השיטה, גבעת ברנר, גבעת השלושה, גבעת חיים, גברעם, גבת, גליל ים, גינוסר, דפנה, חפציבה, יגור, כפר סאלד, מעוז חיים, נען, עין כרמל, עין חרוד מאוחד, רמת הכובש, שדה נחום, שפיים, תל יוסף וכן קבוצה מן "המחנות העולים".

ארגן ביצע ופיקד: אריה בן גוריון. יונה ירחי היה אחראי לסדר, בעזרת סמינר מסיימי י"ב בשפיים.

"יחדיו" 1951

בטאון חטיבת בני הקיבוץ המאוחד

העבודה היא כל חיינו כולל חיי בנינו

מגיל שתיים עשרה שובצנו בענפי המשק. עבדתי מספר שנים ברפת, כשעוד חלבו בידים... חקלאות בית השיטה התבססה בפירוש, במודע ועם ביסוס רעיוני מובהק על עבודת ילדים מפרכת, מכיתה ה' ומעלה. הסיבות היו שלוש: מחסור, חוסר מתמיד בידים עובדות, התנגדות עקרונית לעבודה שכירה. כל החברים דאז, עבדו בכל כוחם ובכל מאודם.

נורית מיינרט גבריאלי

עריכה: חגי בן גוריון

צילום וסריקה: חיים בניאן **סרטי וידאו:** דליה סלע וצוותי הוידאו

הדפסה: עדנה הדר

עריכה גרפית: מיכל אלבלק